

การทรงผนวช แถบวชนาคหลวง

ด้วยหม่อมเจ้าพุมิตต์วัฑฒ์ ใน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอิศรสยามเดช ได้กราบบังคมทูลจะทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ๑ หม่อมเจ้าวิศิษฎ์วัฑฒ์วัฑฒ์ ใน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ ได้กราบบังคมทูลจะทรงผนวชเป็นสามเณร ๑ หม่อมเจ้ารัตโนภาศ ในพระราชมารดา พระหม่อมราชวงศ์ไชยบวรยศ ได้กราบบังคมทูลจะทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ๑ รวม ๓ องค์ แต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งมั่นจงรักภักดีของ (ผู้ตั้งสัตยาธิษฐาน) ราชินิกุล ซึ่งได้ทรงพระกรุณาพระราชทานเคราะห์มาแต่ยังเยาว์ ๑ กับนายร้อยโท หม่อมหลวงอาจสุริยกุล ทหารรักษาวัง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑ นั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนาคหลวง ส่วนพิเศษ รวมในการทรงผนวช หม่อมเจ้าในครั้งนี้ด้วย แต่ประจวบเวลาแปรพระราชดำเนินประทับแรมอยู่ที่พระราชวังสนามจันทร์ ณเมืองนครปฐม จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานตั้งการตั้งมโหฬารที่พระราชวังสนามจันทร์ แต่ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามตามราชประเพณี ส่วนที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โปรดให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จแทนพระองค์

วันที่ ๒๙ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เจ้าพนักงานได้แต่งตั้งนายศรีแก้ว นายศรีทอง นายศรีเงิน และเครื่องตั้งมโหฬารพร้อมด้วยผ้าไตร

มาพร้อมกับบริวาร เครื่องทรง ผนวช แด บวช ในพระที่นั่ง สยามศักดิ์มุกขมาตย์
ณพระราชมณเฑียร สยามจันทร์

เวลาบ่าย ๒ โมง หม่อมเจ้าแต นาคหลวงได้ ไปยัง พระราชวัง สยามจันทร์
โดยรถไฟพิเศษ เจ้าพนักงาน เชิญ หม่อมเจ้าแต นาคหลวงไป เจริญ
เสวยแห่งองค์ แด แต่ง กาย ที่ตำหนัก ทับขวัญ

ครั้นเวลาบ่าย ๕ โมง หม่อมเจ้าที่จะ ทรง ผนวช แต่ง องค์ แด
นาคหลวง แต่ง กาย แล้ว เจ้าพนักงาน เชิญ หม่อมเจ้าชั้น เล็ดยง กัน กต
กามธอ นาคหลวง ชั้น แคร่ คาน ห้าม กัน สัปทน แดง แต่ตำหนัก ทับขวัญ
มาอยู่ที่ สัมโภช ณพระที่นั่ง สยามศักดิ์มุกขมาตย์พร้อมแล้ว

พระบาท สัมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ออก ประทับ พระราชบัลลังก์
ณพระที่นั่ง สยามศักดิ์มุกขมาตย์ พระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการ ผู้ทอดของ
รับพระบาท โปรดเกล้าฯ ให้พราหมณ์ เบิก แว่น เวียนเทียน สัมโภช

พนักงาน ประโคม แคร่ ดั้งขันตวี เมื่อเวียนเทียน สัมโภช ครบ เบนจุม
ฉวย แล้ว พราหมณ์ รวม แว่น ดับ เทียน โบก ขวัญ กระทำโดยวิธีไสยศาสตร์
เต็มจน ตาม ขวมนิยมแล้ว พระบาท สัมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง หลั่ง

น้ำพระมหาสังข์ ทรง เติม หม่อมเจ้า แด ทรง หลั่ง น้ำสังข์ ทรง เติม นาค
หลวง เสด็จ หม่อมเจ้าแต นาคหลวง กราบถวายบังคมลา ออกจากที่ สัมโภช

ชั้นเล็ดยง แด ชั้น แคร่ คาน ห้าม ตามเดิม กลับไป เเบดอง เครื่อง แต่ง องค์ แด
แต่ง กาย ที่ตำหนัก ทับขวัญ พระบาท สัมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ขึ้น

เล่ม ๓๑ หน้า ๗๘๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๕๗

เวลาห้าค่ำเศษ หม่อมเจ้าที่ จะ ทรง ผนวช แด่ นาคหลวงได้ กัดับ กรุงเทพ ฯ
โดยรถไฟพิเศษ

วันที่ ๓๑ มิถุนายน เวลาบ่าย ๒ โมงเศษ หม่อมเจ้า แด่ นาคหลวง
ได้ มา แต่งองค์ แด่ แต่งกาย ที่ ทิมคุด นำพระ ที่นั่ง ตูสีม มหาปราสาท แล้ว เจ้า
พนักงาน ได้เชิญ ขึ้น เสด็จยัง แด่ แคร่ คาน หาม เหมือนวานนี้ ไป ขึ้น เกย
ไปรยทาน ที่ สนาม หนุ่ย ข้าง หอ พระสมุด วิชิรญาณ เสร็จแล้ว ขึ้น เสด็จยัง
แด่ แคร่ ไปลง ที่ ประตู่ วัด พระ ศรีรัตนศีลสมาธิธรรม เดินไป ขึ้น พระอุโบสถ
จุด ธูป เทียน บูชา พระแล้ว หม่อมเจ้าได้ อ้อมผ้าไตร แด่ นำเครื่อง สักการะ
เข้าไป ใน ท่ามกลาง ตั้งขลังมากม ๑๐๐ บรรพชา ค่ำ ส้มเตี๊ยะ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระมหาสมณะ พระอุปัชฌายาจารย์ ประธาน
พระโอวาทโดย พระ บรม พุทธาณูญาแล้ว ทรง ครอง ขังระ ประทาน
ทั้ง ๓ องค์ ออกมาครองผ้าไตร แล้ว เสร็จ จมื่นจงรักษาองค์
(ผู้ ตูจวิคกุด) ราชินิกุล กับนายร้อยโท หม่อมหลวงอาจ สุริยกุล ทหาร
รักษาวัง ของ พระบาท ส้มเตี๊ยะ พระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ อ้อมผ้าไตร
เข้าไป ณ ท่ามกลาง ตั้งขลังมากม ๑๐๐ บรรพชา ค่ำ ส้มเตี๊ยะ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระมหาสมณะ พระอุปัชฌายาจารย์ ประธาน
พระโอวาทโดย พระ บรม พุทธาณูญาแล้ว ทรง ครอง ขังระ ประทาน
ออก มาครองไตรแล้ว หม่อมเจ้าพมิลล์วัดี เข้าไปรับพระไตร สรรพาคมน์
แด่ ทศคีต ต่อ พระ ญาณวราภรณ์ หม่อมเจ้าวิศิษฎ์วัดีศิริรักษ์ เข้าไปรับ
พระไตร สรรพาคมน์ แด่ ทศคีต ต่อ พระ วรวงษ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์

หม่อมเจ้า รัตโนภาศ เข้าไปรับ พระไตร สรรณาคมนั้น แด่ ทศคีรี คือ พระ ชนม
ไตรโลกาจารย์ เปน ตำมเนร แล้ว จมื่นจรัลของศักดิ์ (ชื่อก่อน สุนทรวิมล)
พร้อมผู้ติดตาม ได้เข้าไปรับ พระไตร สรรณาคมนั้น ต่อ พระ อริยแก้ว นายร้อยโท
หม่อมหลวงอาจ สุนทรวิมล ได้เข้าไปรับ พระไตร สรรณาคมนั้น ต่อ พระมหามหา
หม่อมเจ้า พนมดิวัตต์ กลับไปนั่งพักเก้าอี้ข้างผนังตามเดิม ตำมเนร
หม่อมเจ้า พนมดิวัตต์ หม่อมเจ้า รัตโนภาศ ได้เข้าไปในที่สังฆสภา
ถวาย กรวย รูปเทียน ขอนิสังขยา ขุดมณฑป ต่อ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระมหาสมณะ เปน พระ อภัยอาจารย์
พระ วรพงษ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ เปน พระ กรรมวาจาจารย์ ได้
ขุดมณฑปกรรมตาม พระบรมพุทธานุญาต ให้ตำมเนร หม่อมเจ้า พนมดิวัตต์
ตำมเนร หม่อมเจ้า รัตโนภาศ เปน พระภิกษุ ตาม พระบรมพุทธานุญาตแล้ว
ตำมเนร จมื่นจรัลของศักดิ์ ตำมเนร นายร้อยโท หม่อมหลวงอาจ ได้
เข้าไปในที่ชุมนุมสังฆสภาถวาย กรวย กรวย รูปเทียน ขอนิสังขยา ขุดมณฑป
ต่อ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เปน พระ
อภัยอาจารย์ พระญาณวราภรณ์ เปน พระ กรรมวาจาจารย์ เสร็จการ
ขุดมณฑปแล้ว สมเด็จพระมหาสมณะ ทรงบอกอนุสาสน์ตามพระ
กัมมัฏบแล้ว หม่อมเจ้าพระ แด พระที่ ขุดมณฑปใหม่ ถวาย สบง หมาก พล
รูปเทียน แก้ว พระสังข์ที่ มา นั่ง อธิกบาลแล้ว เข้าไปรับเครื่อง บริหารซึ่ง
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า กรม พระยา ภาณุพันธุวงศ์วรเดช
เจ้าฟ้า แดน พระ องค์ ทรงประเคนเครื่องบริหาร แก่ หม่อมเจ้าพระ หม่อมเจ้า

เล่ม ๓๑ หน้า ๗๘๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๕๗

ตามเนร แต่พระที่อุปถัมภ์ใหม่แล้ว หม่อมเจ้าพระ หม่อมเจ้าสามเณร
ได้เข้าไปที่ช่อง พระ ฉากตามได้ รับของ ทรง ประเคน ของ ส้มเค็ญ พระ
บรมราชินีนาถ พระ บรมราชชนนี พันปีหลวง แต่ของ พระ บรมวงษา
นงษ์ฝ่ายใน แล้วมารับของ ของ พระบรมวงษานงษ์ข้าราชการ ฝ่ายหน้า
แล้ว พระสังฆถวายยถาอนุโมทนาเสร็จ หม่อมเจ้าพระ หม่อมเจ้า
สามเณร ที่ทรง ถวาย ๓ องค์ แต่พระที่อุปถัมภ์ใหม่ ๒ รูป ได้ขึ้น
รถไปจำพรรษายัง วัด บวรนิเวศวิหาร เป็น เสร็จ การ

ตั้งบรรดาศักดิ์

วันที่ ๒๘ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเห็นชอบเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ตั้งบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ คือ

ให้ หลวงดิณทรราช เป็น พระภักดีบรมนาถ มีตำแหน่งราชการ

ในโรงเรียน ข้าราชการพลเรือน ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ถึงศักดิ์นา ๘๐๐

ให้นายทองดี ดิษยนันท์ มหาเด็ก เป็น ขุนดิณทรราช มีตำแหน่ง
ราชการในโรงเรียน ข้าราชการพลเรือน ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ถึงศักดิ์นา ๓๐๐

ให้ขุนจันนอักษร เป็น ขุนพิทักษ์นรฤทธิ์ กรมการเมืองจันทบุรี
ถึงศักดิ์นา ๔๐๐